

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто поняття та суть вербального та невербального спілкування як частини політичної комунікації. Визначено умови ефективної політичної комунікації з використанням словесних та несловесних засобів спілкування. Наведено рекомендації оптимізації політичної комунікації.

Ключові слова: спілкування, політична комунікація, вербальне спілкування, невербальне спілкування, спічрайтинг.

Abstract

The article deals with the concept and essence of verbal and non-verbal communication as part of political communication. The conditions for effective political communication using verbal and non-verbal means of communication are defined. Recommendations for optimizing political communication are given.

Key words: communication, political communication, verbal communication, non-verbal communication, speechwriting.

Вступ

В процесі комунікації, зокрема, політичної, люди обмінюються один з одним різними уявленнями, ідеями, інтересами, настроями, почуттями, порадами, установками тощо. Все це є інформацією, а сам процес комунікації є особливим її обміном. В умовах людського спілкування інформація не тільки передається, але і формується, уточнюється, розвивається. Спілкування є одним з механізмів комунікації, а у сфері політики разом з іншими технологіями сприяє розвитку суспільства. Уміння взаємодіяти з людьми, їх мобілізувати, налаштовувати на спільну діяльність є однією з функцій політичної комунікації, допомагає встановленню взаємозв'язків, координації спільної діяльності. Проте виникає актуальне питання: як правильно побудувати взаємодію політиків і громадян за допомогою комунікації і, зокрема, спілкування? Як побудувати ефективну і висококультурну взаємодію, щоб не лише задовольняти численні потреби громадян, але й покращувалось життя великої спільноти людей? Яку роль тут відіграють вербальні та невербальні засоби спілкування?

Основна частина

Спілкування – це процес взаємодії між людьми, у якому відбувається обмін інформацією, досвідом, уміннями й навичками, результатами праці, невід'ємний і дуже важливий аспект людського існування. Культура спілкування – найважливіша складова загальної культури людини, яка передбачає високий рівень загальної культури людини, розвинену культуру її мислення, мовлення і поведінки. Передача будь-якої інформації можлива лише за допомогою знакових систем. Існують кілька знакових систем, які використовуються в комунікативному процесі. Традиційно прийнято розрізняти вербальну комунікацію (як знакової системи використовується мова) і невербальну комунікацію (використовуються різні немовні знакові системи) [1].

Вербальне спілкування є елементом мовного іміджу політика, а його ефективність залежить від рівня мовлення, певної «харизми». Вербальне спілкування супроводжується невербальним, підсилює його. Для політика уміння володіти словом часто є визначальним під час виборів. У багатьох випадках невербальне спілкування може нести значно більше змістове навантаження, ніж вербальне. Невербальне спілкування представлене жестами, зовнішністю, манерами, паузами, мімікою, позою, дистанцією, поглядом, посмішкою тощо [2].

Однією з характеристик, що завжди є вагомою, – це «харизма» політика. Такими особистостями вважали президентів Теодора Рузвельта, Двайта Ейзенхауера, Франкліна Делано Рузвельта та Джона Кеннеді. Так, Т. Рузвельта вважають засновником, так званого, «риторичного президентства», суть якого полягає у тому, що президент виступає лідером формування громадської думки на рівні держави. Вміння Президента Рузвельта ефективно використовувати різноманітні риторичні засоби – виділяти

ключові слова, вибирати вірну інтонацію, простими, зрозумілими словами пояснювати найскладніші речі – сприяли його популярності серед американців [3].

Важливу роль у промовах відіграють жести – виразні рухи рук, що передають внутрішній стан людини. Наприклад, президента США Р. Рейгана справедливо вважали «великим комунікатором». Як колишній актор, він добре знав, як побудувати свій виступ, щоб краще досягти бажаного ефекту. Його виступи перед «живою» аудиторією мали великий успіх, однак йому менше вдавалися несподівані виступи. Він не любив прес-конференцій, під час яких інколи невірно розумів запитання журналістів та, відповідаючи, припускався помилок, але компенсував помилки, намагаючись бути привітним, розкутим, неформальним у спілкуванні з журналістами. Тобто, психологічні дослідження показують, що до 55% інформації несуть жести та міміка.

З мімікою тісно пов'язаний візуальний контакт, тобто погляд, що становить важливу частину спілкування. Наприклад, американці називають Барака Обаму «найнатхненішим оратором свого покоління», враховуючи його погляд і жести. Дійсно, Барак Обама говорив емоційно, з величезним позитивним посилом до аудиторії. Таким чином, вербальний вимір іміджу Барака Обами тісно пов'язаний з контекстним. Вербальний вимір пов'язаний також і з візуальним виміром: Барак Обама – перший політик в США, чий висловлювання стали візуалізувати не тільки в рекламних роликах, а й друкувати на футболках, призначених для пересічних громадян [4].

Інформативне комунікативне значення має також поза, адже вона репрезентує не тільки душевний стан людини, але й її наміри, налаштованість на розмову. Поза – це мимовільна або зумисна постава тіла, яку приймає людина. Посмішка – знак дружніх почуттів, прихильності до партнера. Посміхнувшись один одному при зустрічі, співрозмовники тим самим знімають напруженість перших хвилин і створюють ґрунт для більш упевненого і спокійного спілкування. Однак вона може бути не тільки дружньою, але й іронічною, глузливою, презирливою, запобігливою тощо.

Тактика дискредитації опонента є невід'ємною частиною стратегії самопрезентації, її використання зумовлено не лише зневагою до опонента, його приниженням, «навішуванням на нього ярликів», а й метою зіпсування репутації урядів ворожих держав та політичних конкурентів. Аналізуючи промови Гілари Клінтон та Дональда Трампа, можна підсумувати, що кожен із них використовував стратегію самопрезентації у своїх промовах. Для Д. Трампа – це агресивна стратегія маніпуляції за допомогою простих речень, повторень, уособлення та нанизування негативних факторів, що створює репутацію людини вольової, з чіткою стратегією, можливо, і не завжди коректною, проте ефективною. Водночас лінгвістичні засоби Х. Клінтон підкреслюють її ставлення до родини, матері, прав жінок, боротьби за права і свободи людей як представника демократів [4].

Комунікація у політиці повинна бути культурною, враховувати інтереси і цінності різних соціальних груп. Проте, враховуючи її вагомість і різні сенси, вона є високотехнологічною і маніпулятивною.

Висновки

Отже, проаналізувавши вербальні та невербальні аспекти комунікації політика з громадянами, опонентами, можна зробити висновок, що важливими як і вербальні, так і невербальні аспекти. Їх слід розглядати в єдності, оскільки вони підсилюють взаємодію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Соціальна психологія: навчальний посібник / [Н. Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська та ін.]. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
2. Денисюк С. Г. Комунікологія : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 102 с.
3. Денисюк А. В., Бобрук А. М., Похило І. Д. Вербальний вимір іміджу політика: «Спочатку було слово»... Гілея: науковий вісник / Гол.ред. В. М. Вашкевич. Київ :Видавництво «Гілея», 2017. Вип. 123. С. 283-287.
4. Соснин В. А., Красникова Е. А. Социальная психология : учебн. Москва: ФОРУМ, 2018. 335 с.

Довгаленко Ю. Ю. – студентка групи МЗД–17б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: yuliadovhalenko16@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Yulia Y. Dovhalenko – Faculty of Management and Information Security Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: yuliadovhalenko16@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, svetadenisiyk@gmail.com